

NORTH KOREAN FORCED LABOUR .ORG

Hof wijst beklag af tegen Nederlandse bedrijven voor het mogelijk profiteren van dwangarbeid van Noord-Koreanen in Poolse scheepsbouwwerven.

Op 15 april 2024 heeft het Gerechtshof Den Haag geoordeeld dat twee Nederlandse bedrijven niet vervolgd hoeven te worden voor het profiteren van mensenhandel, het witwassen van geld en / of heling. Het Hof verwierp de klacht en oordeelde dat er onvoldoende bewijs is om een direct verband tussen deze overtredingen en de beschuldigde bedrijven vast te stellen.

Dit is een enorme teleurstelling voor **La Strada International**, de organisatie die op 16 december 2022 de klacht indiende met de steun van **Prakken d'Oliveira**, en het **Global Legal Action Network (GLAN)** na de eerdere afwijzing van het Openbaar Ministerie om de aangifte tegen de Nederlandse scheepsbouwbedrijven verder te onderzoeken en hen te vervolgen voor het profiteren van Noord-Koreaanse dwangarbeid op de scheepswerf van hun leverancier in Polen.

Nadat het Hof van Beroep de bedrijven op 20 maart ocriep om voor verder onderzoek voor de rechtbank te verschijnen, oordeelde zij helaas dat er onvoldoende gronden zijn om een verband te leggen tussen de vermeende overtredingen en de beschuldigde bedrijven. Het hof concludeerde voorts dat door de lange tijdspanne sinds het gepleegde feit, de locatie van de vermeende feiten en de huidige verblijfplaats van de slachtoffers, er geen succesvolle vervolging tegen de beschuldigde bedrijven valt te verwachten.

De klacht was gebaseerd op de bevindingen van het gedegen onderzoeksrapport **People for Profit: North-Korean forced labour on a global scale** van het Leiden Asia Centre en een documentaire van by **Why Slavery**. Het rapport bracht de onmenselijke arbeidsomstandigheden van Noord-Koreaanse arbeiders op Poolse scheepswerven, die werden uitgebuit tijdens het bouwen van schepen voor Nederlandse kopers, aan het licht.

In de aangifte stelden we dat de Nederlandse bedrijven op de hoogte waren of redelijkerwijs op de hoogte hadden kunnen zijn, van de inhumane, slavernijachtige omstandigheden waaraan Noord-Koreaanse arbeiders werden blootgesteld, maar desondanks toch doorgingen met het bestellen van door hen gemaakte scheepsonderdelen. Arbeiders die naar deze werven werden gestuurd, meldden jarenlang slavenachtige omstandigheden te hebben

doorstaan, waaronder werkdagen van tussen de 10 en 13 uur of meer; loon dat in beslag werd genomen en naar het Noord-Koreaanse regime werd gestuurd, en gevaarlijke werkomstandigheden. De Nederlandse bedrijven hielden zelf toezicht en waren betrokken bij het hele scheepsbouwproces: van de eerste tekeningen tot het sleutelen aan de laatste schroef. Ongeveer 80 Noord-Koreanen werkten op de betreffende Poolse scheepswerf, waar 90% van de gebouwde schepen bestemd was voor de Nederlandse markt. Deze zaak benadrukt de aanzienlijke leemten in de arbeidsbescherming binnen de EU en het gebrek aan oplossingen voor de getroffen arbeiders. Het opzettelijk misbruik maken van de uitbuiting van een ander is in Nederland strafbaar. Het Nederlandse strafrecht verbiedt ook het verwerven van goederen die door misdaad zijn geproduceerd. Dit komt neer op het witwassen van geld. Het Hof zag echter onvoldoende aanknopingspunten om een strafrechtelijke veroordeling te bevelen tegen de in de aangifte genoemde bedrijven.

Een jaar eerder, in december 2021, erkende de Nederlandse Officier van Justitie na een voorlopig onderzoek de systematische uitbuiting van Noord-Koreaanse arbeiders in Polen door bedrijven die aan de Nederlandse scheepsbouwindustrie leverden en concludeerde dat “alle aan alle elementen van het delict mensenhandel werd voldaan”. Het Openbaar Ministerie aarzelde echter om een vervolging in te stellen, omdat niet kon worden vastgesteld dat de Nederlandse bedrijven daadwerkelijk hadden geprofiteerd van de goedkope dwangarbeid.

Nieuwe EU wet- en regelgeving

Toevallig komt dit teleurstellende oordeel rond de tijd dat het Europese Parlement erkende dat er meer moet worden gedaan om bedrijven aansprakelijk te stellen voor ernstige vormen van arbeidsuitbuiting. Op 23 april heeft het Europese Parlement niet alleen de herziening van de richtlijn ter bestrijding van mensenhandel aangenomen¹ – die voorziet in strengere sancties voor rechtspersonen die aansprakelijk zijn voor wangedrag – maar ook een richtlijn op verbod op dwangarbeid², een nieuwe verordening die de EU in staat stelt de verkoop, import en export van goederen die met behulp van dwangarbeid zijn gemaakt te verbieden. Bovendien werd op 24 april een nieuwe due diligence-richtlijn op het gebied van duurzaamheid van bedrijven goedgekeurd³. Het doel van deze richtlijn is het bevorderen van duurzaam en verantwoord ondernemingsgedrag en het verankeren van mensenrechten- en milieuoverwegingen in de bedrijfsvoering en het ondernemingsbestuur. De nieuwe regels zullen ervoor zorgen dat bedrijven de negatieve gevolgen van hun acties aanpakken, waaronder ernstige arbeidsuitbuiting in hun waardeketen binnen en buiten Europa.

Nieuwe Nederlandse wetgeving

In Nederland is een nieuw wetsontwerp ter bestrijding van mensenhandel gepresenteerd⁴, dat een belangrijke stap zet in het strafbaar stellen van ernstig arbeidsmisbruik dat kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt treft, zoals aanzienlijke onderbetaling, onveilige werkomstandigheden of slechte huisvesting. Hiervoor wordt een nieuw misdrijf in de wet opgenomen, namelijk ‘ernstige benadeling’. Dit zorgt ervoor dat daders strafbaar zijn als zij mensen in een kwetsbare positie op de werkvloer uitbuiten. Naast uitbuiting moet er sprake zijn van grove schendingen zoals aanzienlijke onderbetaling, schending van werktijden, slechte huisvesting of vrijheidsbeperkingen zoals inbeslagname van een paspoort. Met dit nieuwe wetsvoorstel kunnen deze schrijnende misstanden eenvoudiger via het strafrecht worden aangepakt. Ook breidt het wetsvoorstel de mogelijkheden uit om diegenen aan te pakken die financieel voordeel halen uit mensenhandel. Een nieuwe Nederlandse due diligence-wet ligt ook voor en moet nog worden besproken in de Tweede Kamer.

¹ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240419IPR20580/trafficking-in-human-beings-meps-adopt-more-extensive-law-to-protect-victims>

² <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240419IPR20551/products-made-with-forced-labour-to-be-banned-from-eu-single-market#:~:tex=t=Parliament%20has%20given%20its%20final,%2C%20supply%20chains%2C%20and%20manufacturers.>

³ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240419IPR20585/due-diligence-meps-adopt-rules-for-firms-on-human-rights-and-environment>

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/04/19/wetsvoorstel-betere-bescherming-tegen-mensenhandel-naar-de-tweede-kamer>

Quotes:

Suzanne Hoff, Internationaal coördinator bij La Strada International, zegt:

“Dit besluit toont opnieuw aan dat het momenteel onmogelijk is om bedrijven verantwoordelijk te stellen voor ernstige vormen van arbeidsuitbuiting, waaronder mensenhandel. Door middel van complexe structuren en reorganisaties, kunnen bedrijven alle verantwoordelijkheid ontlopen. Als we mensenhandel in Europa serieus willen aanpakken, moeten we deze praktijken van arbeidsuitbuiting aanpakken en moeten arbeidsrechten gelden voor alle werknemers, zonder discriminatie, en ongeacht hun migratie- en verblijfsstatus, en bedrijven verplicht worden om de geleden schade te herstellen.”

Barbara van Straaten, Advocaat bij Prakken d'Oliveira, zegt:

“Helaas heeft het Gerechtshof geen nadere toelichting gegeven op de juridische argumentatie van de klacht: dat wil zeggen of het willens en wetens gebruiken van goederen die met dwangarbeid zijn geproduceerd kan worden gekwalificeerd als witwassen of het profiteren van mensenhandel. Het feit dat de zaak werd geseponeerd omdat de specifieke rol van elk bedrijf (en haar dochterondernemingen) niet voldoende duidelijk is geworden, legt in onze ogen de lat te hoog voor potentiële aangevers die soortgelijke zaken aan willen kaarten. Hierdoor komt een te grote bewijslast op potentiële aangevers te liggen om onderzoek te doen dat normaal gesproken door het Openbaar Ministerie wordt uitgevoerd. Bovendien blijkt uit deze uitkomst dat de huidige wetgeving onvoldoende bescherming biedt aan slachtoffers van dit soort misdrijven. Het valt nog te bezien of de nieuwe wetgeving hier adequaat op zal inspelen.”

Imke van Gardingen, Onderzoeker, zegt:

“Noord-Koreaanse arbeiders die schepen vervaardigen voor Nederlandse bedrijven in de EU is het ultieme voorbeeld van hoe bedrijven profiteren van dwangarbeid. Het Openbaar Ministerie stelde vast dat er sprake was van dwangarbeid. Bovendien hebben de kopende bedrijven daadwerkelijk de werf bezocht en instructies gegeven. Het kan geen verrassing zijn dat de gedwongen en goedkope arbeid financiële winsten oplevert voor de kopende bedrijven.”

Remco Breuker, Hoogleraar Koreaanse Studies, gespecialiseerd in Noord-Koreaanse overzeese arbeid, zegt:

“De uitbuiting van Noord-Koreaanse arbeiders in de EU heeft niet alleen hun mensenrechten ernstig geschonden, het heeft de Noord-Koreaanse staat ook geholpen de raketten te produceren die nu door Rusland in Oekraïne worden gebruikt. Verantwoord ondernemerschap moet wegblijven van dit soort constructies die schade toebrengen aan zowel individuen en samenlevingen in naam van de winst.”

Media contacten:

La Strada International (LSI) is een Europees NGO platform tegen mensenhandel.

www.lastradainternational.org | **Media Contact:** Suzanne Hoff, International Coordinator.

Telefoon +31 6 14444 066

Prakken d'Oliveira is een advocatenkantoor dat opkomt voor de belangen van individuen en bedrijven, met bijzondere aandacht voor mensenrechten. **Barbara van Straaten** is strafrechtadvocaat met een focus op het terrein van het bedrijfsleven en de mensenrechten. www.prakkendoliveira.nl/en/ | **Media Contact:** Barbara Van

Straaten. Telefoon +31 20 344 6200